

М. С. Пашкевич,
к. е. н., доцент кафедри економіки підприємства,
Державний ВНЗ "Національний гірничий університет"

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ГОСПОДАРЧИХ СУБ'ЄКТІВ У РЕГІОНАЛЬНІЙ ІННОВАЦІЙНІЙ СИСТЕМІ

Розглянуто проблеми функціонування регіональної інноваційної системи на основі інноваційної діяльності господарчих суб'єктів. Досліджено сутність поняття "інноваційна діяльність". Запропоновано теоретичні основи оцінки ефективності інноваційної діяльності господарчих суб'єктів.

Functioning of a regional innovation system based on developing innovations by its business bodies is considered. The definition of the Ukrainian notion "innovation activity" is searched. The theoretical framework for assessing innovative activity effectiveness is offered.

*Ключові слова: регіональна економіка, інноваційна діяльність, підприємство, оцінка ефективності.
Key words: regional economy, innovation activity, enterprise, effectiveness.*

ВСТУП

Державне регулювання розвитку регіонів України сьогодні знаходиться на етапі свого реформування з метою підвищення ефективності та досягнення головної мети регіональної політики — збалансованого економічного зростання та високих стандартів життя людей незалежно від місця проживання. Таким чином, усі питання, пов'язані з висвітленням проблематики, розробкою теоретичних та методичних основ регіонального управління в Україні, є надзвичайно актуальними.

Розробкою концепцій державної регіональної політики України займалися багато вчених, використовуючи основні постулати стратегій розвитку ООН, ЄС, СНГ та інших держав, адаптуючи положення документів до проблем саме регіонів України. Серед них Алимов О.М., Амоша О.І., Бакаєв О.О., Варналій З.С., Волошин В.В., Геєць В.М., Долішній М.І., Дорофійенко В.В., Дорогунцов С.І., Кравцов В.С., Лисецький А.С., Лукінов І.І., Мельник Л.Г., Мокій А.І., Олійник Я.Б., Соловйов В.П., Танчук Н.В., Федудова Л.І., Хвесик М.А., Чернюк Л.Г., Чумаченко М.Г., Шостак Л.Б. та інші.

Однак, на наш погляд, надзвичайно важлива і водночас масштабна проблема регіонального регулювання в Україні полягає у тому, що механізми реалізації регіональної політики не інтегровані з механізмами реалізації політики у інших сферах економічного та соціального розвитку, внаслідок чого можуть виникати певні законодавчі, організаційні протиріччя. Особливо це стосується поєднання регіональної політики та політики інноваційного розвитку країни в цілому та її регіонів.

ПОСТАНОВКА ЗАДАЧІ

Таким чином, метою наукових досліджень, результати яких викладено у даній роботі, є наукове обґрунтування причини повільного інноваційного розвитку економік регіонів, визначення сутності інноваційної діяльності господарчих суб'єктів, які можуть функціонувати у єдиній регіональній інноваційній системі, для розробки у подальшому теоретичних та методичних основ оцінки ефективності інноваційної діяльності цих суб'єктів та ефективного управління системою на рівні регіону.

РЕЗУЛЬТАТИ

Починаючи з 1998 р., коли був оприлюднений перший проект концепції державної регіональної політики, й дотепер у колі найважливіших проблем регіонального розвитку знаходяться узгодження інтересів, прав та повноважень центральних та місцевих органів влади та самоуправління; раціональний адміністративно-територіальний устрій; міжбюджетні відносини та фінансова самодостатність регіонів; конкурентоспроможність економік регіонів та їх соціальний розвиток.

У той же час загальним механізмом соціально-економічного розвитку України визнано інноваційну модель. У Щорічному Посланні Президента України до Верховної Ради України "Модернізація України — наш стратегічний вибір", де сказано: "У сучасних умовах для України особливо важливим є те, що наукові дослідження, нові знання та технологічні нововведення можуть слугувати джерелом економічного зростання в умовах браку або відсутності додаткових вкладень труда, капіталу, а однакові за обсягом інвестиції дають набагато більший ефект в умовах сприятливого інноваційного та наукового клімату. В економіці XXI століття джерелом зростання продуктивності праці дедалі стають інновації у широкому розумінні — як оптимізація системи державного управління, виробничих процесів, та безпосередня інтеграція у виробництво нових технологій, продукції та послуг" [1].

Водночас з проголошеним пріоритетом інноваційного розвитку держави основою економічного зростання у [1] визначено посткризове відновлення економік регіонів України. Першочерговим завданням для цього у 2011р. є реформування державного управління розвитком регіонів, тобто розбудова чіткої та прозорої, ефективної та надійної системи регулювання соціально-економічних процесів у регіоні. Заходи з реалізації цього завдання умовно можна згрупувати на організаційні, правові та економічні. До організаційних можна віднести перегляд та узгодження пріоритетів розвитку регіонального та національного рівня; активізацію підписання угод між регіонами та центральною владою, а також міжрегіональних угод про співробітництво; розширення повноважень регіональної влади у здійсненні співробітництва з сусідніми регіонами та регіонами сусідніх держав. До правових заходів віднесено прийняття нових та внесення змін до чинних законодавчих актів, що стосуються питань державної регіональної політики, адміністративно-територіального устрою, комунальної власності, взаємодії з міжнародними фондами у рамках міжнародної технічної допомоги, стимулювання розвитку депресивних регіонів.

Розглянемо економічні заходи, передбачені у [1] на 2011р. для розвитку економік регіонів. Вони об'єднані основною ідеєю розширення фінансових можливостей регіонів для розвитку за рахунок самостійно мобілізованих фінансових ресурсів. Принципи самостійного забезпечення регіонами власного розвитку були закладені ще у Концепції державної регіональної політики 2001р. Але не налагоджені ринкові механізми, деструктивні економічні та політичні фактори, підсилення територіальних диспропорцій не дозволили їх реалізувати повною мірою та відійти від відносин регіонів згідно моделі "донор — реципієнт". Тому у Державній стратегії регіонального розвитку 2006р., яка проголошує курс на підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів, збереглися принципи центрального розподілу фінансових ресурсів між розвинутими та відсталіми регіонами на основі державних дотацій. Але економічна криза останніх років довела, що такі підходи державного регулювання регіонального розвитку недостатньо ефективні: відсталі регіони не відновили власну базу для економічного зростання, а старопромислові розвинуті регіони були

позбавлені ресурсів для реалізації свого економічного потенціалу повною мірою. Тому закономірно, що сьогодні оптимізується співвідношення державного та ринкового регулювання регіонального розвитку. Створюються умови для того, щоб регіони активно розвивались та залучали фінансові ресурси з усіх можливих джерел з подальшими правами розпорядження ними. На користь цього передбачено наступні економічні заходи. Буде переглянутий механізм горизонтального міжбюджетного вирівнювання та нормативи врахування регіональної специфіки при визначенні величини міжбюджетних трансфертів. Частина податків з доходів фізичних осіб та плати за землю буде переведена у розпорядження регіонів для інвестування у розвиток. Будуть створені усі умови для перерозподілу капіталу між структурними сегментами економіки регіонів на користь нових та перспективних галузей господарювання, залучення приватних інвестицій, активізації підприємництва, співробітництва з міжнародними фінансовими інституціями. Для фінансування довгострокових регіональних програм та проектів буде створений Державний Фонд регіонального розвитку.

Не дивлячись на реформи, запропоновані як у сфері науки та інновацій, так і у сфері державного регіонального розвитку, на наш погляд, спостерігається певне роз'єднання цих важливих напрямів функціонування держави. З одного боку, проголошений першочерговий пріоритет інноваційного розвитку економіки держави, але з іншого — інноваційні процеси не інтегровано у державну регіональну політику та не передбачено спеціальних механізмів, спрямованих саме на формування та регулювання регіональних інноваційних систем, які сьогодні є основною ефективною інноваційною діяльністю регіонів та суб'єктів господарювання. При аналізі освітньої та наукової сфер неодноразово вказувалося на відсутність поєднання науки, освіти та виробництва. Але коли мова йде про політику регіонального розвитку, то механізми, які забезпечили б ефективну передачу існуючих знань, створення нових знань та їх комерціалізацію, відсутні. Таким чином, на наш погляд, державне регулювання регіональним розвитком, окрім перелічених вище заходів, повинно містити важливе завдання з розробки та впровадження регіональної інноваційної системи, принципи та механізми функціонування якої, повинні бути узгоджені з іншими напрямками та пріоритетами регіональної політики та секторами регіональної економіки.

У ході наукових досліджень основ формування регіональної політики розвитку на засадах інноваційної моделі, що поєднано у принципах регіональної інноваційної системи, постало закономірне питання виявлення результативних показників та факторів впливу на них, які можна вважати цільовими, кількісно оцінити та між якими можна встановити зв'язки, для моніторингу інноваційного розвитку економіки регіону та його суб'єктів господарювання, для прийняття дієвих управлінських рішень керівництва регіоном. Слід також відмітити, що від кількісних моделей показників, за якими може регулюватися регіональний розвиток регіону, залежатиме визначення і розуміння базових понять, конфігурація регіональної інноваційної системи і головне — механізми впливу на процеси розвитку.

Доцільно наголосити на принциповій різниці цього дослідження з тими, що присвячені показникам ефективності інноваційних проектів. Останні оцінюють економічну доцільність реалізації інновацій у кожному окремому випадку, використовуючи відомі показники оцінки інвестиційної привабливості бізнес-проектів. Навпаки, ефективність всієї регіональної інноваційної системи має загальний характер і потребує обґрунтування тих складових, які

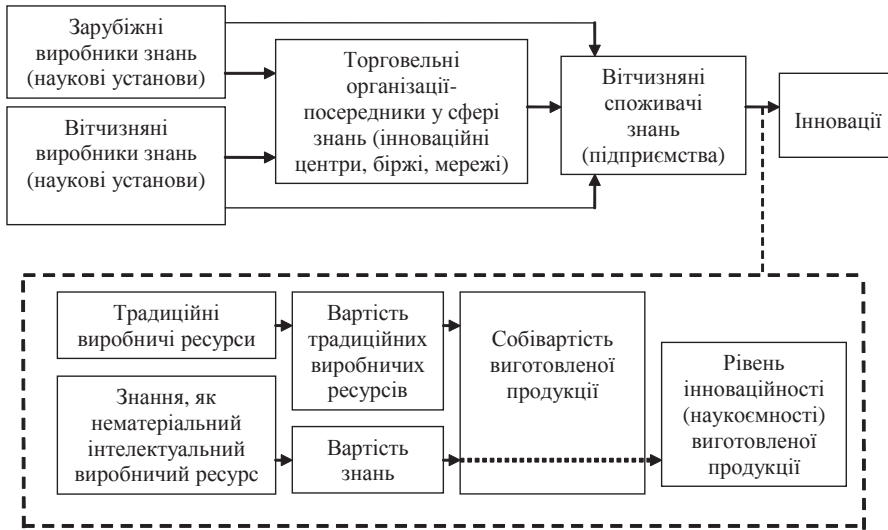

Рис. 1. Взаємодія суб'єктів економічної діяльності у процесах передачі та перетворення знань у інновації

впливають на інтенсивність та швидкість процесів створення та реалізації інноваційних проектів в цілому у регіоні.

Поняття "інноваційної економіки" є похідним від "економіки знань". З точки зору економічної теорії економіка знань передбачає введення у господарчі процеси виробництва, розподілу, обміну та споживання нового виду економічного ресурсу — знань, які представлені у вигляді об'єктів інтелектуальної власності. Якщо об'єкт інтелектуальної власності потрапляє у виробництво, у якості фактора виробництва поряд з землею, капіталом, трудом та підприємницькими здібностями, то він перетворюється на нематеріальний актив. Поєднуючи визначення понять "актив" та "нематеріальний актив" згідно [2; 3], отримуємо, що нематеріальний актив — це немонетарний ресурс, який контролюється підприємством внаслідок минулих подій та використання якого, як очікується, призведе до отримання у майбутньому економічних вигод, не має матеріальної форми, може бути ідентифікований. Одразу слід зауважити, що у подальшому розшифруванні груп нематеріальних активів у [3], за якими ведеться бухгалтерський облік, до нематеріальних активів віднесено права власності на матеріальні об'єкти (земельну ділянку, будівлю). Тому при аналізі інноваційних процесів пропонуємо розрізняти "нематеріальні інтелектуальні активи", до яких віднесено тільки об'єкти інтелектуальної власності. Потрапивши у виробничий процес, нематеріальний інтелектуальний актив, за аналогією з іншими активами підприємства, створює додаткову вартість, тобто переносить частину своєї вартості у вартість продукції, що виготовляється. Частка вартості нематеріального інтелектуального активу у вартості продукції визначає рівень наукоємності (інноваційності) цієї продукції.

Таким чином, за допомогою наведених міркувань можна простежити, як знання перетворюються у виробничому процесі у інновації. Іншими словами, за наявності у вартості продукції частки інтелектуальної вартості можна говорити про те, що ця продукція стала інновацією. Тобто інновація — це не продукція сама по собі, а характеристика її новизни, яка вимірюється часткою інтелектуальної вартості у її загальній вартості. Також простежується доволі традиційна схема руху такого ресурсу, як знання, у виробничій системі підприємства. Тоді закономірно представити, що у регіональній економіці існують виробники знань (науково-дослідні установи); організації-посередники, які займаються торгівельною діяльністю у сфері знань;

споживачі знань, як виробничого ресурсу (підприємства та організації) (рис. 1).

Звідси випливає, що ефективність функціонування регіональної інноваційної системи визначається рівнем взаємодії зазначених суб'єктів між собою та складається з сукупної ефективності інноваційної діяльності її окремих суб'єктів.

На рис. 1 видно, що у процесі передачі та перетворення знань у інновації постає чимало проблемних питань, а саме: захист вітчизняних виробників знань, інноваційно-інвестиційний баланс між потоками вітчизняних та зарубіжних знань, облік та оцінка інноваційної діяльності у межах виробничого процесу підприємства, формування інфраструктури ринку знань, визначення та законодавче врегулювання механізмів передачі знань та доведення їх до стану інновацій, розробка показників

ефективності процесів споживання знань тощо.

У зв'язку з наведеним вище постає питання про те, що вважати інноваційною діяльністю суб'єкта господарювання. Від цього визначення будуть залежати математичні моделі показників оцінки її ефективності, цілі та механізми регулювання інноваційної діяльності на підприємствах та у регіоні в цілому. При цьому важливу роль в оцінці інноваційної діяльності відіграють стандарти бухгалтерського обліку, стандарти статистичного обліку, тому що саме за цими даними відбувається первинний облік та накопичення даних для подальшого управлінського аналізу та прийняття управлінських рішень.

На нашу думку, в обґрунтуванні визначення поняття "інноваційна діяльність" можна використовувати декілька підходів.

Перший підхід базується на загальному визначенні терміну "інноваційний". Слід особливо підкреслити, що в українській мові відсутнє дієслово від іменника "інновація". Натомість першочергово було саме латинське дієслово "to innovare", яке означало "змінюватись, оновлюватись" [4]. У такому контексті розглядав інновацію основоположник теорії інновацій Й. Шумпетер. У своїх працях вчений досліджував комбінації змін на підприємствах, до яких включав випуск нової продукції, опанування нових ринків збуту, використання нового виду сировини та інші, внаслідок яких підприємство розвивалось. Таким чином, під "інновацією" вчений мав на увазі будь-які зміни, які відбуваються внаслідок технологічних, організаційних, адміністративних та інших рішень. Інший вчений П. Друкер дещо конкретизував розуміння розвитку підприємства, зазначивши, що такі зміни повинні призвести до появи нового виду бізнесу, виробництва нових товарів та надання нових послуг [5].

Тоді на основі наведеного вище підходу згідно теорії інновацій, запропонованої Й. Шумпетером та розвинутої П. Друкером, можна стверджувати, що інноваційна діяльність підприємства — це діяльність, пов'язана зі змінами у його внутрішніх процесах. Зрозуміло, що у ринкових умовах будь-які зміни на підприємстві ретельно прораховуються та оцінюються з точки зору економічного ефекту. Тому можна зробити висновок, що зміни, прийняті до реалізації на підприємстві, обов'язково матимуть позитивний соціально-економічний ефект. На цій основі придбання підприємством нового якісного обладнання, залучення нового висококваліфікованого працівника або оптимізація використання виробничих приміщень з метою економії площі і є його інноваційною діяльні-

стю. Тоді для оцінки такої діяльності необхідні показники, які відображали б динаміку, чутливість, якість змін у внутрішніх процесах підприємства. Такими показниками можуть виступати загальновідомі коефіцієнти оновлення обладнання, змінності кількісного та якісного кадрового складу, оновлення нематеріальних активів, оборотності обігових засобів тощо. А загальний рівень ефективності інноваційної діяльності, на нашу думку, може бути розрахований відношенням приросту доходу підприємства за певний період часу до інтегрального коефіцієнту змін за аналогічний період часу.

Другий підхід до трактування та оцінки інноваційної діяльності підприємств базується на припущенні, що зміни, які відбулися у межах підприємства та призвели до підвищення ефективності його діяльності, породжені новими знаннями, використаними у процесах функціонування підприємства у якості виробничого ресурсу — нематеріального інтелектуального активу. Слід відмітити особливий аспект цього теоретичного твердження, притаманний трансформаційній економіці України. Теоретично у інноваційній діяльності, згідно другого підходу, слід враховувати усі нові знання, що призвели до позитивного економічного або соціального ефекту. Однак існує певна частина нових знань, які не оформлені належним чином, що не дозволяє цим знанням формально бути нематеріальними інтелектуальними активами. Мова йде про те, що у трансформаційній економіці України відсутня культура управління нематеріальними активами. Зазвичай підприємства в Україні у разі отримання власних нових знань не оформлюють права інтелектуальної власності, що пов'язано з відсутністю досвіду організації процедури отримання патентів, промислових зразків тощо та додатковими витратами на оформлення та підтримання отриманих охоронних документів. Тому виникають ситуації, коли реально підприємство використовує у процесі господарювання власні отримані нові знання, але номінально вони не є нематеріальним інтелектуальним активом та не підлягають обліку. У свою чергу, відсутність можливості обліку та моніторингу даних щодо використання нематеріальних активів веде до відсутності інформаційної бази для аналізу та прийняття управлінських рішень на рівні підприємства та регіону в цілому.

Таким чином, другий підхід до розуміння та оцінки інноваційної діяльності підприємства базується на теоретичній основі визначення знання як економічного ресурсу, який спроможний призвести до змін та позитивного соціально-економічного ефекту у господарюванні підприємства. У своїй звичайній діяльності підприємство може купувати нематеріальні інтелектуальні активи (знання), використовувати їх у процесі виробництва, перепродавати (займатися торгівельною діяльністю у сфері знань), створювати нові знання для власних потреб та використовувати їх у процесі виробництва, створювати нові знання з метою подальшого продажу. Таким чином, згідно теоретичного підґрунтя другого підходу до визначення інноваційної діяльності підприємства, будь-яка діяльність, пов'язана з придбанням, створенням, використанням, перерозподілом знань на підприємстві, може вважатися його інноваційною діяльністю. Тоді ефективність такої діяльності повинна бути оцінена за допомогою відповідних показників, які характеризуватимуть кількість та якість створених, придбаних, використаних знань: відношенням доходу за певний період часу до кількості використаних нематеріальних інтелектуальних активів за аналогічний період; відношенням доходу за певний період до кількості наявних нематеріальних інтелектуальних активів за цей же період; відношенням кількості використаних нематеріальних інтелек-

туальних активів за певний період до кількості наявних та іншими показниками.

Але, на нашу думку, другий підхід не зовсім відображає той рівень інноваційної діяльності, коли можна говорити про помітний інноваційний розвиток окремого підприємства та регіону в цілому на основі ефективного функціонування регіональної інноваційної системи. Розглянемо декілька ситуацій. Припустимо, що підприємство придбало нематеріальний інтелектуальний актив та продало його іншій стороні. Чи можна вважати у цьому випадку, що підприємство займається інноваційною діяльністю? Згідно Й.Шумпетера можна, оскільки у підприємства з'явився новий специфічний товар — знання, воно знайшло нові ринки збуту для цього товару, тобто відбулися зміни у діяльності, які призвели до підвищення економічної ефективності у вигляді додаткового доходу. Однак, на нашу думку, звичайну торговельну операцію у сфері знань вважати інноваційною діяльністю не зовсім коректно. Припустимо, що науково-дослідна установа отримала нові знання у результаті наукових досліджень та реалізувала їх промислово підприємству. Якщо розглядати цю ситуацію у контексті економіки знань, то відбулася виробничо-збутова операція за основним видом економічної діяльності цієї установи. Якщо у цій установі попередньо відбулися певні зміни, які призвели до отримання нового продукту, нового знання, яке було успішно реалізовано покупцю, то це може вважатися інноваційною діяльністю для цієї установи. Питання про те, чи можна вважати таку діяльність інноваційною для регіону, підлягає проведенню додаткових досліджень. Припустимо, що підприємство придбало та використовує для власних потреб нематеріальний інтелектуальний актив у вигляді права користування комп'ютерною програмою, яка суттєво прискорює документообіг під час адміністративного управління. З наведеного прикладу видно, що на підприємстві відбулися зміни, які призвели до позитивного економічного ефекту у вигляді прискорення та підвищення якості управління підприємством. Згідно Й.Шумпетера це можна вважати інноваційною діяльністю цього підприємства. При цьому використовуються нові знання для власних потреб, тому згідно другого підходу це також можна вважати інноваційною діяльністю. Однак логічні міркування приводять до наступного питання: яка частка таких нематеріальних інтелектуальних активів закладена у вартості продукції або послуги, що виробляє або надає підприємство за основним видом діяльності, як цей актив безпосередньо вплинув на рівень інноваційності (наукоємності) цієї продукції або послуги? Зрозуміло, що відповідь не є задовільною, на підставі чого зазначена вище ситуація не може вважатися інноваційною діяльністю підприємства, хоча відповідає багатьом теоретичним параметрам.

Таким чином, з дослідження наведених вище підходів можна зробити висновок, що не завжди виробничу, торговельну, споживчу діяльність підприємства у сфері знань можна вважати інноваційною. Тому третій підхід відображає інноваційну діяльність підприємства як зміни, що відбулися на основі нових знань, використаних саме у процесі виробництва продукції або надання послуг за основним видом діяльності, мають позитивний економічний ефект. Тоді з перелічених у другому підході операцій зі знаннями, які може здійснювати підприємство, залишається тільки використання нових знань у основній виробничій діяльності, навіть не операційній. Внаслідок цього звичайна продукція або послуга, що раніше випускалась або надавалась підприємством, перетворюється на інновацію з певним рівнем інноваційності. Ефективність інноваційної діяльності у цьому випадку може бути оцінена

Таблиця 1. Підходи до визначення інноваційної діяльності підприємства та оцінки її ефективності у межах регіональної інноваційної системи

№ з/п	Назва підходу	Теоретичне підґрунтя	Показники ефективності на рівні підприємства	Показники ефективності на рівні регіону
1.	Підхід на основі змін	Інноваційна діяльність полягає у будь-яких змінах, що відбуваються на підприємстві та призводять до позитивного соціально-економічного ефекту	Коефіцієнти змінності кількості та якості ресурсів підприємства; відношення з показниками доходу та прибутку	Коефіцієнти внутрішніх змін підприємства та змін за участю сторонніх організацій – учасників інноваційної системи
2.	Підхід на основі нових знань	Інноваційна діяльність полягає у будь-яких операціях з новими знаннями, що відбуваються на підприємстві і призводять до змін та позитивного соціально-економічного ефекту	Відношення придбаних, проданих та використаних знань до показників доходу та прибутку	Коефіцієнти придбання, використання та продажу вітчизняних та зарубіжних знань
3.	Підхід на основі інновацій	Інноваційна діяльність полягає у використанні у виробництві за основним видом діяльності нових знань, що призводить до змін, підвищення рівня інноваційності продукції та позитивного соціально-економічного ефекту	Коефіцієнти понесених витрат виробництва на нематеріальні інтелектуальні активи у загальному доході; відношення прибутку до цих витрат	Кількість інноваційної продукції або послуг у загальному показнику регіонального валового продукту

відношенням отриманого доходу за визначений період часу до витрат, понесених у процесі виробництва або надання послуг за основним видом діяльності, що ввійшли у виробничу собівартість продукції або послуг, за аналогічний період часу. Понесені виробничі витрати внаслідок використання нематеріального інтелектуального активу дають підстави оцінювати рівень інноваційності продукції або послуги. Якщо нові знання, придбані підприємством, не використані у виробничому процесі, то це свідчить про низький рівень ефективності використання активів підприємства його керівниками та загальну низьку ефективність діяльності підприємства.

Основні характеристики теоретичних підходів до визначення та оцінки ефективності інноваційної діяльності підприємств, на основі чого може бути оцінена загальна ефективність функціонування регіональної інноваційної системи та вжито дієвих управлінських заходів, представлено у табл. 1.

У табл. 1, окрім показників оцінки ефективності інноваційної діяльності окремих підприємств, наведено показники моніторингу ефективності функціонування регіональної інноваційної системи. Вони тісно пов'язані між собою та можуть бути розраховані за допомогою однієї інформаційної бази обліку первинних даних.

Згідно першого підходу у регіональній інноваційній системі може бути важливим показник змін, що відбулися за рахунок факторів виключно внутрішньої системи підприємств, а також змін, що відбулися внаслідок взаємодії з іншими суб'єктами системи. На основі таких показників можна судити про інтенсивність та результативність встановлених зв'язків між підприємствами та організаціями у регіональній інноваційній системі, приймати рішення про перегляд механізмів взаємодії, встановлення інших норм, створення нових умов та стимулів.

Згідно другого підходу для оцінки ефективності інноваційних процесів у регіоні може бути використаний показник співвідношення придбаних підприємствами вітчизняних та зарубіжних нових знань, тобто результатів наукових досліджень, захищених правом інтелектуальної власності. Це важливо з тієї точки зору, що така інформація дає уявлення про конкурентоспроможність вітчизняних нових знань, про пріоритети підприємств та регіонів в узгодженні інвестицій-

ної та інноваційної діяльності. На цій основі на рівні регіону можуть бути вжиті заходи з економічного стимулювання пожевалення ринку вітчизняних нематеріальних інтелектуальних активів шляхом введення пільг на їх придбання та на впаки, введення обмежень на импорт зарубіжних технологій. Але така протекціоністська політика повинна бути загальнодержавною, а також супроводжуватися достатніми дотаціями з бюджету наукової сфери для підвищення конкурентоспроможності вітчизняних знань та надання таким чином підприємствам якісного ресурсу і джерела економічного зростання.

Згідно третього підходу, функціонування регіональної інноваційної системи може бути оцінено за кінцевим результатом — кількістю інноваційної продукції та послуг у натуральному та вартісному виразі, яка міститься у загальному регіональному валовому продукті. Цей показник при аналізі за галузями економіки може дати уявлення про необхідність управлінського впливу на ту чи іншу галузь з метою підвищення рівня інноваційності продукції, що виготовляється.

ВИСНОВКИ

На основі проведених досліджень була теоретично обґрунтована проблема повільного інноваційного розвитку економік регіонів України, яка полягає у низькому рівні інтегрованості механізмів інноваційного розвитку економіки та реалізації державної регіональної політики; відсутності завдань з розбудови регіональних інноваційних систем. Для оцінки ефективності функціонування регіональних інноваційних систем та визначення цільових показників управлінського впливу було удосконалено загальну систему оцінки ефективності підприємств шляхом теоретичного обґрунтування показників оцінки ефективності інноваційної діяльності. Перспективами подальших досліджень є розробка методичних основ оцінки ефективності інноваційної діяльності підприємств як основи цільового регулювання регіональною інноваційною системою.

Література:

1. Модернізація України — наш стратегічний вибір: Щорічне Послання Президента України до Верховної Ради України. — К., 2011. — 416 с.
2. Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" від 16.07.1999 № 996 — XIV. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=996-14>
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 "Нематеріальні активи" від 18.10.1999 № 242 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0750-99>
4. Definition of the term "innovation" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://en.wikipedia.org/wiki/Innovation>
5. Джолдасбаева Г.К. Инновация как основной фактор повышения эффективности производства / Г.К. Джолдасбаева [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.iteam.ru/publications/strategy/section_18/article_2933/

Стаття надійшла до редакції 10.05.2011 р.